

Antti Saarimaa

NIHILISTIT

ATENA

© Antti Saarimaa ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

Atena
Jyväskylä
atena.fi

ISBN 978-951-1-42348-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

HELSINKI

Kasvoille putoavat pisarat herättivät hänet pimeästä tiedottomuudesta. Hän avasi suunsa kostuttaakseen kieltään raikkaalla sadevedellä – oli varmaankin kesäpäivä ja hän oli nukahtanut ulos – mutta pisarat maistuivat tunkkaisilta. Hän maiskutti suutaan ja räpytteli silmiään, mutta ympärillä ei näkynyt kesäistä niittyä eikä mitään muutakaan, vain pelkkää pyörivää, huojuvaa pimeyttä, kuin olisi pudonnut alas kuilussa. Hän nosti kädet eteensä yrittäen löytää jotain tarttumapintaa ja nähdessään ne hän alkoi hahmottaa asentoaan. Pyöriminen hidastui sen verran, että hän tajusi kävelevänsä hoippuen eteenpäin, kaatumaisillaan naamalleen mutta pysyen kuin ihmeen kaupalla pystyssä, eivätkä pisarat olleet sadetta vaan kuraa, jota hän lennätti ilmaan lätäköistä lampsiessaan niiden läpi. Hän sai ruumiinsa takaisin hallintaan, hidasti vauhtiaan ja pysähtyi lopulta kokonaan keskelle sohjoista lätäkköä. Ympärillä oli edelleen pimeää, mutta pimeydestä erottui muotoja: matalia taloja, kapeita kujia ja taivas vähemmän pimeänä. Jossain ikkunassa kajasti kynttilän valoa, jossain haukkui koira. Sade oli lakannut,

mutta tuuli puhalsi yhä mereltä tasaisena puhurina sekä satunnaisina puuskina kuljettaen pilviä hurjaa vauhtia kohti sisämaata. Hän pyyhki kasvoiltaan kuraa, joka todennäköisesti sisälsi lantaa ja ties mitä jätöksiä kaupungin kiveämätömillä kaduilla nyt sattuikaan lillumaan, ja katseli ympärilleen suu auki, hengitys höyryten. Kylmyys, märkyys ja ympäristön vihamielisyys hyökyivät päälle joka suunnasta. Tiedottomuuteen johtanut humala alkoi haihtua, ja hän tajusi vähän kerrallaan missä oli: eksyksissä Helsingissä, lauantain ja sunnuntain välisenä yönä, lokakuussa tai mahdollisesti jo marraskuussa. Hän muisti myös nimensä, se oli Adolf.

Hän tähysti katua molempiin suuntiin. Hetken paikka näytti tutulta, ja heräsi toivo että hän olisi vain muutaman korttelin päässä kotikadustaan, mutta seuraavassa risteyksessä toivo mureni, sillä vastassa oli vain entistä pimeämpi ja kapeampi kuja. Hän jatkoi silti kulkuaan samaan suuntaan. Kaupunki oli pieni, joten ennen pitkää hän löytäisi itsensä tutusta paikasta ja suunnistaisi kotiin, kuten aina ennenkin, sillä ei tämä ollut ensimmäinen kerta. Humalassa eksyminen oli tilanne, joka toistui kerran tai pari vuodessa. Lauantaiset illanvietot päättyivät lähes aina sammumiseen ja muistinmenetykseen, mutta yleensä hän löysi itsensä kotoaan, turvallisesti oman sänkynsä vierestä lattialta, josta oli helppo kavuta ylös sänkyyn nukkumaan humalaa pois. Joskus hän väsähti jo Kallen luona, ja muutaman kerran oli havahtunut ilotalosta. Ja joskus, kuten nyt, hän päätyi harhailemaan pitkin Helsingin katuja. Kesäisin hän saattoi jopa sammua ulos, rantakallioille tai porttikongeihin,

mutta talvisin jokin itsesäilytysvaisto piti hänet liikkeessä; hän ei koskaan jäänyt hankeen paleltumaan, eikä siten menettänyt nenäänsä tai varpaitaan, kuten vasta kaupunkiin muuttaneet suomalaisjuntit, joiden naamat olivat täynnä irvokkaita paleltumia. Talvisen viikonlopun jäljiltä kaduilta jouduttiin siivoamaan yleensä vähintään muutama vaatteisiinsa kietoutunut, edelleen pulloa halaava kalmo. Se oli väistämätöntä, sillä suomalaiset ryyppäsivät itsensä aina henkiiheveriin – ei heillä ollut viinapäätä. Adolf oli lukenut, että sama vika oli kaikilla kolonialisoiduilla alkusasukansoilla, kuten intiaaneilla ja Siperian samojedeilla. Tästä oli loogisesti pääteltävissä, että viinaa kestävämmät kansat ovat heikompia, vähemmän kehittyneitä ja joutuvat siksi muiden valloittamiksi. Sen sijaan soturikansat kumoaivat tuoppeja tuosta vaan, ja joskus hurjimpina humalaisen hulluuden hetkinä Adolf saattoi tuntea esi-isiensä viikinkiveren kuohuvan suonissaan.

Marssiessaan mutaista katua lahkeet ravassa ja kengät märkänä Adolf ei tuntenut viikinkiveren kuohunutta. Väsytti, oli kylmä ja hän halusi vain päästä kotiin peiton alle. Viiksissä ja parrassa viipyilevä haju paljasti hänen oksentaneen jossain vaiheessa iltaa. Hän tunnusteli myös housujen etumusta, mutta se ei ollut onneksi kostea. Toivottavasti oksennus oli päätynyt kadulle, eikä esimerkiksi Kallen matolle tai ilotalon sängylle. Eipä sillä olisi väliä, bordelliin tulisi vain parin viikon porttikielto ja Kalle lähinnä naureskeli pienille onnettomuuksille, jotka sisäkkö siivoaisi seuraavana päivänä. Kalle tosin naureskeli kaikelle – ominaisuus josta Adolf oli kateellinen. Kallelle koko

elämä oli pelkkä vitsi. Adolf oli samaa mieltä, mutta häntä ei naurattanut. Hän ei kyennyt saavuttamaan huoletonta välinpitämättömyyttä muuten kuin juomalla, ja iän karttuessa hän joutui juomaan aina vain enemmän päästäkseen haluttuun tilaan krapuloiden muuttuessa vastaavasti entistä pahemmiksi. Viime aikoina hänestä oli alkanut tuntua, että humalan paras osa, huolettoman nousuhumalan vaihe, oli käynyt hyvin lyhyeksi tai kadonnut lähes kokonaan. Jäljellä oli vain hampaat irvessä suoritettava, närästystä aiheuttava ryyppääminen ja sen perään muistinmenetyt.

Kalle – hänen opiskeluaikainen ystävänsä Carl Erik – järjesti puitteet Adolfin sekä muutaman muun kolmekymppisen miehen juomiselle. Kallen koti sijaitsi keskeisellä paikalla kaupunkia. Se oli hienossa kivitalossa ja piti sisällään useita huoneita, joten se oli luonteva paikka järjestää lähes joka lauantaista illanistujaisia. Perinne oli jatkunut melkein kymmenen vuoden ajan, melko pitkälti samanlaisena, mitä nyt seurueen kokoonpanoon oli tullut joitain muutoksia. Illan aikana he keskustelivat ajankohtaisista tapahtumista, maistelivat alkoholijuomia, tupakoivat ja letkauttelivat. Toisinaan muutkin joivat itsensä lattialle, mutta Adolf oli tässä ylivoimaisesti ahkerin ja nautti siksi kaveripiirissään tietynlaista mainetta. Nuorena opiskelijana maine *kovana juhlijana* oli ollut jopa arvostettu piirre, ja Adolf oli vaivatta omaksunut hänelle langenneen humalaisen narrin roolin. Hän oli se, joka tuli ensimmäisenä humalaan, joka joi eniten, joka hauskuutti muita vaarattomalla räyhäämisellä ja se joka päätyi illan päätteeksi lattialle. Kaava toistui samanlaisena, mutta iän karttuessa näkemykset ja arvot muuttu-

vat, ja useimmat hänen entisistä ja nykyisistä ystävistään olivat yhtä mieltä siitä, että 29-vuotias virkamies makaa-massa sammuneena lattialla ei ollut enää juhlien henki. Mutta roolista ei niin vain päässyt eroon, eikä hän sitä totta puhuen edes yrittänyt. Se oli ainoa rooli mikä hänellä oli, joten mitä hän olisi ilman sitä? Itsensä Adolf onnistui edelleen näkemään yhteiskunnan laitamilla toimivana taiteellisena yksilönä, vaikka hän ei tuottanut minkäänlaista taidetta ja työskenteli valtiolla byrokraattina. Mutta taiteilijathan ovat aina juoppoja, joten kai juoppoudessa itsessään on jotain taiteellista tai ainakin rappioromanttista? Nytkin hän alkoi jo mielessään laatia tarinaa omasta eksymisestäään, suuresta seikkailusta Helsingin öisillä kaduilla, jolla voisi ilahduttaa tovereitaan seuraavassa illanvietossa. Muita tarinoita hänellä ei juuri ollutkaan kerrottavana.

Hän mietti missä vaiheessa iltaa kertoisi tarinansa: heti paikalle tullessaan eli jokaiselle erikseen vai vasta kun kaikki muutkin olisivat paikalla. Useimpina lauantai-iltoina hän nimittäin tuli ensimmäisenä paikalle ja sen jälkeen saapuvat muut, joilla oli muutakin elämää. Tarina kannattaisi kertoa vasta kun kaikki ovat paikalla, sillä olisi kiusallista kertoa se useaan otteeseen. Toisaalta tarinaa ei voisi jättää myöhempään iltaan, sillä silloin Adolf ei enää kykenisi muodostamaan ymmärrettäviä lauseita. Juominen täytyisi siis mitoittaa siten, että hän ei olisi liian humalassa, kun tulisi kertomuksen aika. Tarinalle naureskeltaisiin, sitten siirryttäisiin muihin aiheisiin ja illan päätteeksi suunnistettaisiin kapakkaan tai ilotaloon, riippuen siitä minne Kalle tai Gustaf, porukan johtajat, haluaisivat mennä. Sieltä kukin

vaeltaisi omin nokkinensa kotiinsa tai minne ikinä katoaisikaan seuraavaan lauantaihin asti.

Kutsujen isäntä Kalle seurasi aina vieraidensa keskustelua tyynenä sivusta, kasvoillaan pieni hymynkare, joka ei koskaan kadonnut. Hän tarjoili anteliaasti juomiaan, yllytti muita juomaan ja joi itsekin tasaiseen tahtiin ilman että se vaikutti häneen mitenkään. Keskusteluihin Kalle osallistui vain hajanaisin sarkastisin kommentein tai tarttuakseen jonkun sanomaan huolimattomaan yksityiskohtaan kysyen siitä saivartelevia jatkokysymyksiä ja piinaten uhriaan julma hymy huulillaan, kunnes toinen vaikenä kiusaantuneena, julkisesti häpäistynä. Näin hän kiusasi vieraitaan ja se hänelle sallittiin, olihan hän isäntä, ja vakiovieraat osasivat jo varoa sanomisiaan Kallen seurassa. Tosin kerran eräs satunnainen vieras oli suuttunut Kallen kuulustelusta niin, että oli paiskannut lasinsa seinään. Kalle oli jälleen vain naureskellut ja jatkanut piruiluaan, jolloin vieras oli painellut ulos, eikä häntä sen koommin nähty illanvietoissa. Adolf ei tiennyt, jätettiinkö hänet kutsumatta vai jättäytyikö hän itse pois, eikä asia kiinnostanut häntä niin paljon, että hän olisi vaivautunut kysymään.

Kalle suhtautui Adolfin lempeämmin kuin muihin, eikä koskaan piikitellyt häntä, ei ainakaan kovin julmasti, ei edes silloin kun hän teki itsestään pellen humalaisella jankutuksellaan. Ehkä Kalle ei pitänyt häntä edes kiusaamisen arvoisena. Muut yleensä erehtyivät kerskailemaan tiedoillaan tai kokemuksillaan, jolloin Kalle katsoi parhaaksi osoittaa heille paikkansa. Adolf sen sijaan oli jo valmiiksi pelle, häntä ei tarvinnut nolata koska hän nolasi itsensä,

joten hän ei muodostanut uhkaa Kallen valta-asemalle. Adolf piti Kallea parhaana ystävänä, mutta tiesi hyvin, että ystävyysuhde ei ollut tasavertainen. Siinä missä Kalle oli itsevarma ja karismaattinen, hän oli epävarma ja naurettava. Humalassa Kallen itsevarmuus ja karisma vain lisääntyivät, hän taas eksyi kotimatalla.

Matka jatkui kangerrellen. Tie päättyi aukioon, jonka takana oli muutamia tuulen riepottelemia puita ja niiden takana loputon, kohiseva pimeys: meri. Adolf oivalsi viimein sijaintinsa: hän oli kävellyt ainakin puoli virstaa väärään suuntaan ja päätenyt kaupungin länsipuolelle. Hän oli arvannutkin olevansa Punavuorella, sillä siellä sijaitivat useimmat kapakat ja bordellit, joissa heillä oli tapana käydä. Adolf huokaisi väsyneenä, kääntyi ja palasi samaa tietä takaisin. Kun suunta oli tiedossa, kotiin oli helppo löytää pimeässäkin. Pian näkyivät jo keskustan kaasuvalojen heijastukset matalalla roikkuvia pilviä vasten. Valoja hetken seurattuaan hän näki Nikolainkirkon tumman hahmon, joka kohosi kaupungin ylle uhkaavana pyramidina. Kaasuvalojen tehot eivät riittäneet valaisemaan sitä, joten öisin se oli vain pimeyttä vasten erottuva epäinhimillinen kolossi. Vastaaan alkoi tulla kivitaloja ja katukivetystä, sivistyksen merkkejä. Siitä hän osasi jo helposti navigoida omalle kotikadulle ja siellä yksikerroksiseen puutaloon, jossa hänellä oli huoneisto.

Talo ei ollut kummoinen eikä alue paras mahdollinen, mutta se oli parasta mihin hänellä oli varaa. Aukkaat olivat alinta porvaristoa, käsityöläisiä ja kauppiaita, yhtä aikaa pöyhkeitä ja rahvaanomaisia. Muuttaessaan taloon viitisen

vuotta sitten hän oli ollut jopa innoissaan, koska asunnossa oli oma ulko-ovi, josta hän saattoi tulla ja mennä mielensä mukaan. Opiskelijana hän oli asunut erään perheen talossa alivuokralaisena, jatkuvan kyttäyksen alaisena, ilman yksityisyyttä. Hänellä oli ollut oma huone, mutta siinäkään ei ollut lukkoa, joten perheen lapset saattoivat rynnätä milloin tahansa sisään. Perheen emäntä suoritti myös ryntäyksiä, tosin ensin hän koputti napakasti ja tempaisi sitten oven auki kuin tarkistaakseen, tekikö Adolf jotain kiellettyä. Nopeasti Adolf oppi jättämään itsetyydytystuokiot yöaikaan, jolloin hän oli turvallisesti peiton alla pimeässä.

Sen sijaan uudessa asunnossaan hän saattoi elää täysin vapaasti, tai niin hän kuvitteli. Hän oli suunnitellut järjestävänsä juhlia, aloittavansa monenlaisia harrastuksia ja elävänsä kuin vapaaherra, mutta saavutettu vapaus johdatti lähinnä käsien uupumiseen. Hän ei päässyt eroon edes kyttäyksestä, sillä naapurin muorit ja emännät olivat aina verhojen takana kurkkimassa milloin hän tuli tai lähti. Vieraita ei voinut ottaa yöksi, muuten emännät kantelisivat vuokraisännälle, joka oli ehdottomasti kieltänyt ylimääräisten henkilöiden majoittamisen, ja muutenkin tuli käyttäytyä säädyllisesti. Kotiin toikkaroiminen humalassa aamuyöstä vielä siedettiin, kunhan ei tuonut ketään mukanaan. Eikä hän olisi muutenkaan vieraita kutsunut luokseen, sen verran ankea kämppä oli.

Kotikatua ei ollut valaistu, joten Adolf suunnisti osin muistinvaraisesti talonsa kohdalle. Helpotus valtasi hänet, kohta hän olisi omassa sängyssään nukkumassa humalaa pois, odottamassa yksinäistä krapulapäivää.

Mutta kuka oli tumma hahmo sisäpihalle johtavan porttikongin varjossa? Adolf jähmettyi paikoilleen. Oliko se ryöstäjä, kerjäläinen vai kummitus? Hahmo erottui vain himmeänä siluettina sisäpihaa vasten ja se lähestyi.

Adolf otti vaistomaisesti askeleen taaemmas ja siristi silmiään nähdäkseen terävämmin – tai pelätessään mitä tulisi näkemään. Laskuhumala väistyi hetkeksi puhtaan kauhun tieltä.

Hahmo tuli kokonaan esiin. Se oli nainen, huiviin kietoutunut. Kalpeat kasvot, suuret mustat silmät, kenties väkivaltaisesti kuolleen nuoren naisen levoton sielu, tulos- sa viemään häntä helvettiin. Ehkä hän oli itsekin jo kuollut, pelkkä aave kulkemassa Helsingin katuja.

Hahmo tuli aivan hänen eteensä, ja silloin Adolf tunnisti naisen.

SYMPOSION

Missäpä muuallakaan Adolf olisi naisen tavannut kuin Kallen luona. Kyseessä oli tosin ollut erikoinen tapaus, koska ei Kallen illanvietoissa käynyt koskaan naisia. Se oli ollut ehkä kuukausi sitten, syyskuun lopulla tänä herran vuonna 1869. Adolf oli saapunut paikalle tapojensa mukaisesti ensimmäisenä, jo kotona hieman maistaneena. Kalle otti hänet vastaan ainainen hymy huulillaan, silmät tuikkien tavallistakin veitikkamaisemmin. Hän vihjasi, että tänään ohjelmassa olisi yllätys. Mitähän helvettiä se on nyt keksinyt, Adolf pohti hilpeänä ja meni tottuneesti suoraan seurusteluhuoneeseen, joka oli kaiken sikailun keskipiste. Huoneessa oli sinertävät raitakuvioiset tapetit, joten sitä kutsuttiin runollisesti siniseksi huoneeksi. Kalustuksena oli sohva, muutamia tuoleja sekä pyöreä pöytä, seinillä kuvia Kallen sukulaisista ja yksi taiteellisempi maalaus, jossa oli alastomia naisia.

Pöydän ääressä istui nuori nainen polttamassa tupakkaa. Adolf jäi ovelle tuijottamaan. Tuntemattomia vieraita ilmaantui illanviettoon koko ajan harvemmin. Viimeisen

puolen vuoden aikana uusia vieraita ei ollut ollut mukana kertaakaan, joten tilanne oli poikkeava. Ja *naisen* ilmaantuminen heidän turvalliseen, miehiseen kerhoonsa oli ennenkuulumatonta. Tilanne veti Adolfin hiljaiseksi mutta refleksinomaisesti hän mutisi tervehdyksen. Nainen vain nyökkäsi noteeraamatta Adolfia sen kummemmin.

Kalle läimäytti Adolfia selkään tönäisten hänet samalla peremmälle, pois oviaukkoa tukkimasta. Hän esitteli Adolfin Adolfiksi ja naisen Veraksi ja jäi huvittuneena tuijottamaan heitä, odottaen kai jonkinlaista reaktiota. Adolf vain tuijotti naista, sitten Kallea kysyvästi ja jälleen naista ja taas Kallea, joten Kalle huitaisi kädellään pöytää päin ja meni avaamaan ovea seuraavalle tulijalle. Adolf seiso i ymmällään vielä muutaman sekunnin, hipsi sitten pöydän ääreen ja istuutui tarkalleen sen toiselle puolen.

Olemassaolonsa lisäksi Vera oli muutenkin erikoinen tapaus: hänellä oli musta, yksinkertainen leninki, tummat hiukset kookkaalla nutturalla, silmälasit, joiden pyöreät linssit olivat sinertävät ja niin tummat, ettei nähnyt kunnolla katsoiko nainen pöytää, lattiaa, Adolfia vai sei niä, jotka olivat muutenkin sinisiä. Savuke oli imukkeessa, jota hän piteli pöytää vasten nojaavassa kädessään, toinen käsi vars i lepäsi reteästi tuolin selkänojalla. Jalat oli ristitty, ja hameen helman alla heilahteli raskastekoinen nahkakenkä. Asento toi mieleen Punavuoren naiset. Oliko nainen kenties ilotyttö, jonka Kalle oli hommannut heidän kaikkien ratoksi? Nainen vaikutti viehättävältä, vaikka silmiä ei nähnyt k ään kunnolla. Kaula oli pitkä ja kapea, vyötärö hoikka ja k ädet sirot. Iho oli kalpea, piirteet tummat. Mutta koska

Adolf oli edelleen lähes selvin päin, ajatus seksistä lähinnä huolestutti häntä. Kaikki intiimi kanssakäyminen ilotaloisissa edellytti häneltä rohkaisuryppyjä, usein niin useita, ettei hän lopulta pystynyt suoriutumaan itse teosta. Jos totta puhutaan, niin kävi aika usein.

Adolf mietti kuumeisesti, pitäisikö hänen puhutella naista nyt kun he olivat muutaman hetken kahden kesken, mutta ei lähtenyt edes yrittämään moista. Hän ei ollut kovin hyvä keskustelemaan naisten, eikä kyllä miestenkään kanssa, mikä osaltaan selitti hänen vuolaan alkoholinkäyttönsä. Tuntematon vieras hermostutti Adolfia niin, ettei hän itse edes huomannut naisen hermostuneisuutta, vippaisevaa jalkaa, lievästi tärisevää kättä ja huulten pureskelua. Nainen puolestaan ei oman hermostuneisuutensa vuoksi huomannut Adolfin hermostuneisuutta, mutta sitä Adolf ei tiennyt, joten hän kuvitteli jo nolanneensa itsensä tuijottamalla tuppisuuna pöytää ja vilkuilemalla ujosti naisen suuntaan.

Pehr Erik oli seuraava vieras. Hän oli paksu, kömpelö, lyhyenlätä, huono kertomaan juttuja. Adolf kuitenkin piti Pehr Erikistä ja oli hyvillään että tämä tuli jo nyt, koska häneen verrattuna jopa Adolf vaikutti rennolta seuramieheltä. Pehr Erikin puheet olivat lyhyitä murahduksia, kokonaista lausetta hänestä oli liki mahdotonta saada irti. Hän oli Adolfin toiseksi paras ystävä, vaikka eivät he koskaan viettäneet aikaa kahden kesken, eivätkä juuri koskaan edes jutelleet keskenään. Adolf ei kokenut häntä uhkana ja saattoi siksi olla rauhassa hänen seurassaan. Pehr Erik katsoi naista, kuunteli esittelyn ja meni sitten nurkkaan istumaan. Klassista Pehr Erikiä.

Kalle jatkoi kesken jäänyttä keskustelua naisen kanssa, joka tosin tuntui koostuvan vain Kallen monologista. Adolf oli niin naisen lumoissa, ettei heti saanut selvää, mistä Kalle puhui, mutta huomasi pian sen liittyvän heidän taannoiseen käyntiinsä bordelli Eldoradossa. Se oli kieltämättä ollut tapahtumarikas ilta, johon sisältyi valtavat määrät viinaa, juoksentelua alasti kesäyössä sekä useita tappeluita asiakkaiden ja lopulta myös ilotyttöjen välillä. Tai näin Adolf oli kuullut, hän oli itse sammunut jo alkuillasta. Kalle kävi läpi illan tapahtumia yksityiskohtia säästelemättä, irstaasti virnistellen ja haastavasti naista tuijottaen. Adolf rypisti kulmiaan; naiselle ei yleensä kerrottaisi tuollaisia juttuja. Oliko Vera todellakin ilotyttö? Nainen ei kuitenkaan kihertänyt tai edes hymyillyt Kallen tarinoille vaan istui huulet tiukasti yhdessä, välillä sauhutellen. Adolf aisti tilanteen kiusallisuuden. Kalle käytti selvästikin tuttua nöyryytystaktiikkaansa yrittäen saada naisen kiusaantumaan siinä mitä ilmeisimmin onnistuen. Mitä helvettiä Kallella oli mielessä?

Seuraavaksi paikalle tuli Lars. Hänellä oli huolitellut viikset ja ärsyttävällä tavalla ylimielinen luonne. Veran nähtyään hän yllättyi, mutta ei jäätynyt vaan kiekaisi, että mitä tämä nyt on. Kalle kysyi, että noinko Lars esittäytyy tavatessaan naisen, ja meni saman tien avaamaan ovea seuraavalle tulijalle. Lars jäi seisomaan keskelle huonetta myrtyneenä, kädet puuskassa. Huumorintajuttomuutensa ja omahyväisyytensä vuoksi hän oli Kallen tavallisin kiusanteon kohde, ja siksi Adolf tunsi joskus sympatiaa häntä kohtaan, mutta kyllä Lars loppujen lopuksi ansaitsi kaiken

pilkan, joten enimmäkseen Adolf tunsi vahingoniloa, varsinkin kun Lars oli heistä varovaisin alkoholin nauttija ja hänellä oli tapana moralisoida Adolfin holtittomuutta. Kaikesta huolimatta hän oli Adolfin kolmanneksi paras ystävä.

Tavalliseen tapaan viimeisenä paikalle tuli Gustaf, ja kuten Adolf osasi odottaa, hän ei hämmästynyt tai hölmistynyt kuten tavalliset kuolevaiset, vaan kiirehti oitis esittäytymään harppoen ripein askelin kohti naista, joka puolestaan näytti pelästävän luokseen rynnistävää isoa miestä, ja painautui matalammaksi, kuin suojautuen. Gustaf otti tilan kuin tilan haltuunsa ja hän osasi puhua vuolaasti vaikka ei olisi ollut mitään sanottavaa, kuten ei yleensä ollut, ja siksi hän oli suosittu seuramies. Hän keräsi helposti huomion missä tahansa porukassa saaden naiset kikattamaan, miehet hekottamaan ja Adolfin ärsyyntymään. Lisäksi Gustaf oli pitkä ja komea: leuka kuin tiiliskivi, silmissä teräksinen päättäväisyys ja kihartuvat vaaleat hiukset aina täydellisesti ojennuksessa. Hän oli tiettävästi myös jollain tapaa menestynyt, mutta Adolf ei tarkalleen tiennyt, mitä hän teki elääkseen. Hän kirjoitti kyllä lyhyitä artikkeleita sanomalehtiin, mutta ei kai sillä kukaan elä? Sanomalehtiin kirjoittelu joka tapauksessa nostatti hänen statustaan, ja usein Gustaf luki maireana ääneen julkaistut juttunsa. Jutut olivat pinnallisia, sarkastiseen sävyyn kirjoitettuja lyhyitä juoruja, jotka erottuivat *Helsingfors Dagbladin* – hänen pääasiallisen julkaisukanavansa – kuivan asiallisesta linjasta. Siksi ne olivat lehden suosituinta antia, ja Gustaf nautti liki paikallisen kuuluisuuden statuksesta, vaikka jutut julkaistiinkin anonyymisti. Oli oikeastaan ihme, että hänen kaltaisensa

menestynyt ja suosittu seurapiirileijona edelleen osallistui heidän viinahuuruisiin kokoontumisiinsa. Viime aikoina hän olikin jättänyt useimmiten kokoontumiset väliin, mutta vähintään kerran kuukaudessa hän ilmaantui paikalle. Hän oli Adolfin neljänneksi paras ystävä, jos häntä ylipäättään ystäväksi saattoi laskea.

Kateus kouraisi Adolfia ikävästi vatsasta, kun Gustaf ryntäsi lepertelemään vieraille, mutta Vera yllätti hänet jälleen. Gustaf letkautti, kuinka piristävää oli vaihteeksi nähdä noin kauniit silmät näiden rumien pärstien joukossa. Hän oli tottunut saamaan naiset punastelemaan ja hymyilemään vaikka sitten kohteliaisuudesta, ja jäi odottamaan samaa reaktiota kulmat koholla, naisen puoleen kumar-tuneena, odottava hymy kasvoillaan. Vera oli jo toipunut säikähdyksestään, mutta hän ei kihertänyt eikä punastunut, vaan veti hieman hermostuneesti, viileyttä tavoitellen, henkoset savukkeestaan ja puhalsi ne ulos, ei suoraan Gustafin kasvoille, sillä pään asennosta päätellen hän ei edes katsonut miehen suuntaan, mutta tarpeeksi lähelle, jotta savupilvi leijaili miehen pään ympärille. Lyhyen kiusallisen hetken Gustaf odotti yhä paikoilleen, mutta sitten hän suoristautui, puisteli päätään muka huvittuneena ja kävi sanaakaan sanomatta istumaan, jo selvästi vihaisena vaikkakin edelleen väkinäisesti hymyillen.

Nyt kun kaikki olivat paikalla, Kalle vaivautui selittämään asiaa. Adolf huomasi, että Kallekin oli hermostunut, lasi kädessä heilui tavallista enemmän ja hän naukkaili siitä tiuhaan tahtiin. Hän oli itse asiassa huomattavassa humalassa, mikä oli harvinaista, sillä yleensä viinaksilla ei ollut

häneen näkyvää vaikutusta.

Kalle kertoi hieman sammaltaen ja sanojaan hakien tavanneensa Veran Katajanokan kapakassa, jossa eräs tuttava oli esitellyt heidät toisilleen. Vera onkin varsin mielenkiintoinen nainen, Kalle hykerteli, hän nimittäin haluaa keskustella heidän kanssa reformaatiosta, eikun siis maa-reformista ja muistakin yhteiskunnallisista asioista, naiskysymyksestä tietysti ja sen sellaisesta. Hän haluaa keskustella nimenomaan edistyksellisten ihmisten kanssa, joten Kalle kutsui hänet tänne keskustelukerhoonsa. Toivottakaamme hänelle tervetuloa! Kalle heilautti lasiaan tervehdykseksi niin että puolet juomasta loiskahti lattialle.

Esittelyn jälkeen tuli hiljaisuus. Kalle seisoi paikallaan virnistäen naama punaisena, kuin olisi kertonut vitsin, jota kukaan ei ymmärtänyt. Vera istui edelleen paikallaan, huulet yhteen puristettuna, näkymätön katse luotuna jonkin tyhjyyteen. Miehet vilkuilivat toisiaan hämmentyneinä, mutta osa jo hymyili varovasti. He alkoivat ymmärtää, mikä hevosenleikki oli kyseessä ja odottivat jatkoa. Vastaavanlaisia tempauksia Kalle oli järjestänyt aiemminkin. Pari vuotta sitten hän oli tuonut illanistujaisiin suomalaisen maalaisjuntin, joka osasi vain muutaman sanan ruotsia. Miestä oli kehoitettu konttaamaan ympäriinsä ja tekemään temppeja kuin koira, ja sen mies oli tehnyt ruokaja viinapalkalla. Toisella kertaa Kalle oli kutsunut paikalle kirjailijan, joka teki runoja suomeksi. Porukalla he olivat tyrskineet, kun runoilija lausui karkealla ja soinnuttomalla kielellä oravista ja karhuista kertovia säkeitään todistaen varsin karulla tavalla, ettei kaikilla kielillä pysty tuottamaan

runoutta. Tajuttuaan tilanteen miesparka oli rynnännyt ulos raivonkyyneleet silmissä. Kerran paikalle oli rahdattu Katajanokan kapakasta löytynyt vanha merimies. Hän oli esitellyt lukemattomia tatuointejaan, jotka esittivät lähinnä alastomia naishahmoja, ja kertonut heille rivoja tarinoita seikkailuistaan kaukaisten maiden satamissa. Kun vanhus oli sammunut lattialle ilman paitaa, he olivat huvitelleet piirtämällä mustekynällä lisää kuvia äijän ruhoon. Joskus tuntui, että Kalle pyöri Katajanokan juottoloissa vain löytäkseen kaikenlaisia kylähulluja.

Tupakkaa polttava nainen, joka halusi puhua maareformista, oli silti erikoisin vieras tähän mennessä. Se, että nainen ylipäättään halusi lyöttäytyä mukaan miesten illanviettoon, oli älytöntä, mutta nainen, joka halusi puhua politiikasta, oli jo huono vitsi. Niin huono vitsi, että se herätti ärtymystä. Kuinka se kehtaa, sietääkin tulla nolatuksi. Mutta nainen oli myös pelottava. Kallen asunto oli tähän asti ollut poikamaisen käytöksen turvapaikka, jossa sai vapaasti retkottaa tuolilla, heittää huulta, pieraista jos siltä tuntui, mutta nyt he kaikki istuivat selkä suorana ja vetivät vatsaa sisään reaktiona nuoren naisen läsnäoloon. Kaikki naukkailivat juomiaan tiuhaan tahtiin. Kalle itse alkoi olla jo kaatuilukunnossa. Se oli ymmärrettävää, sillä naisen häpäiseminen vaatisi varmasti rohkeutta.

Viimein Gustaf päätti ottaa tilanteen haltuun. Hän rykäisi, korjasi asentoaan ja kysyi muikeasti hymyillen, rautalangasta väännettyä sarkasmia tihkuvalla äänellä, oliko neiti kenties sosialisti, kun kerta maareformi kiinnosti. Vera ei reagoinut. Gustaf ei luovuttanut, vaan lipaisi huuliaan ja